

URHEILU-URALTA OPETTAJAKSI OPISKELEMAAN – NELJÄ KILPAURHEILIJAMIESTÄ LIIKUNTAKOKEMUSTENSA TULKITSIJAINA LUOKANOPETTAJAOPINTOJENSA ALUSSA

JAANA KARI

Yhteysthenkilö: Jaana Kari, Kyllikinpolku 1, 87250 Kajaani. Puh. 050-3510 355.
Sähköposti: jaana.m.a.kari@jyu.fi

TIIVISTELMÄ

Kari, J. 2011. Urheilu-uralta opettajaksi opiskelemaan – Neljä kilpaurheilijamiestä liikuntakokemustensa tulkitsijoina luokanopettajaopintojensa alussa. Liikunta & Tiede 48 (6), 46–54.

■ Liikuntaa opettavaksi opettajaksi kehittymiseen vaikuttavat voimakkaasti opiskelijan omat liikuntaan liittyvät kokemukset ja kyky tulkita ja ymmärtää niitä. Tämän tutkimukseni tarkoituksena oli selvittää sitä, miten luokanopettajakoulutuksensa aloittavat kilpaurheilusta miestenopiskelijat kertovat liikuntaan liittyvistä kokemuksistaan. Tutkimuksessani vastasin kysymykseen siitä, millaisesta liikuntakulttuurisesta näkökulmasta kilpaurheilusta miestenopettajaopiskelijat aloittavat opettajaopintonsa ja pohdin sitä, millaisia haasteita kyseinen näkökulma asettaa luokanopettajakoulutukselle.

Tutkimuksen pääaineistona oli neljän kilpaurheilusta miestenopiskelijan liikuntaomaelämäkerrat. Opiskelijat kirjoittivat tekstit välittömästi luokanopettajaopintojensa alussa. Analysoin laadullisen tutkimusaineiston aineistolähtöisesti narratiivisen tutkimuksen lähestymistapoja hyödyntäen. Tutkimukseni tulos ilmaisee opiskelijoiden voimakasta sitoutumista kilpaurheilukulttuuriin ja kilpaurheilun vaatimuksiin jatkuvasta kehittymisestä ja menestymisestä. Tutkimukseni tulos kertoo siitä, että kilpailemisesta ja menestymisestä kertominen on ainut tarina, jonka opintonsa aloittava kilpaurheilua harrastanut opiskelija haluaa tai osaa omasta liikuntahistoriastaan kertoa. Opettajankoulutuksessa tulee painottaa kulttuurista ja kriittistä näkökulmaa liikunnanopettamiseen, jotta nuoret opiskelijat oppivat havainnoimaan liikuntakulttuuria ja tulkitsemaan omia liikuntakokemuksiaan kilpaurheilun näkökulmaa laaja-alaisemmin ja jotta he sisäistävät koulun liikunnanopetukselle asetetut tavoitteet.

*Asiasanat: liikuntakulttuuri, liikunnanopettajuus, luokanopettajakoulu-
tus, omaelämäkerta, narratiivisuus*

ABSTRACT

Kari, J. 2011. From athlete to the teacher education – Four male primary school teacher students telling stories of their experiences of physical activity and sport at the beginning of their teacher education. Liikunta & Tiede 48 (6), 46–54.

■ Teaching ideologies and student practices of a physical education teacher are strongly influenced by the teachers own sports background and experiences on physical activity.

The aim of this study was to describe how primary school teacher students with background in competitive sports tell about their own physical activity experiences, and to answer question on what is their perspective to sports and exercise culture. Furthermore, challenges brought on by this athletic background to teacher education studies is discussed.

Research data was collected through autobiographical writing on four male primary school teacher students right at the beginning of their teacher education studies. Qualitative research data was analyzed inductively using narrative research approaches.

The results indicate that subjects were strongly committed to the culture of competitive sports and forceful strive towards improvement and success. Results clearly show that this was the only story these students were willing or able to share about their physical activity history.

Physical education teacher education should therefore emphasize the cultural aspect of the physical activity because the values of competitive sports are at least partially inconsistent with the objectives of the physical education in primary school. This would enable young physical education teacher students to reflect and to consciously develop their perspectives of sport culture broader and in the direction of the targets of the school's physical education.

Keywords: sports and exercise culture, teachership of physical education, primary student teacher education, autobiography, narrative

JOHDANTO

Liikuntaa opettavan opettajan työ haasteellistuu jatkuvasti; lapset jakautuvat yhä selvemmin liikkuviin ja liikkumattomiin, hyvinvoiviin ja pahoinvoiviin, varakkaisiin ja varattomiin. Lisäksi koulun liikunnanopetukselle tuovat vivahteensa räjähdysmäisesti lisääntynyt monikulttuurisuus, perinteisten perhetraditioiden murtuminen ja yhteiskunnassa lisääntynyt julkinen, kouluakin vavisuttanut väkivalta (Kujala 2011). Opettajan työn muuttuva monimuotoisuus haastaa myös opettajankoulutuksen. Koulutuksen näkökulmasta tärkeiksi nousevat kysymykset siitä, ketkä ovat sopivia koulutettavia ja millaiset opinnot tarjoavat opiskelijoille käsitteelliset ja taidolliset työkalut relevantin ammatillisen identiteetin rakentamiseen. (Pesonen 2011; Kujala 2011.)

Tutkimuksellisesti edellisiä kysymyksiä on tarkasteltu Suomessa niukasti. Liikunnanopettajaksi opiskelevien opettajuuden kehittymistä ja opettajankoulutusta on tutkittu vähän ja tutkimukset ovat kohdistuneet pääosin liikunnan aineenopettajakoulutukseen (Pesonen 2001, 15). Tuorein tutkimus on Jyri Pesosen (2011) väitöskirja liikunnanopettajien pätevyttämiskoulutuksen kehittämisestä. Määrällisesti merkittävin osa koululiikuntakokemuksista ajoittuu kuitenkin alakouluun (luokat 1–6), jossa liikunnanopetuksesta vastaavat pääasiassa luokanopettajat (Penttinen 2001, 6). Luokanopettajakoulutukseen kuuluu liikuntaa kaikille opiskelijoille yhteisinä opintoina vain 3–6 opintopistettä. Lisäksi opiskelijat voivat opiskella liikunnasta 2–5 opintopisteen laajuisen vapaavalintaisen opintojakson ja sivuaineen (25op). (Valtonen 2009.) Luokanopettajaopiskelijoiden täytyy omaksua liikunnanopettamiseen tarvittavat tiedot ja taidot paljon tiiviimmässä paketissa, kuin liikuntaa pääaineenaan lukevat ja aineenopettajaksi tähtäävät opiskelijat tekevät.

Liikunnanopettajuuden kehittymistä koskeissa tutkimuksissa on Suomessa hyödynnetty opettajan ammatillista kehittymistä kuvaavia vaihemalleja, kuten Siedentopin (1991, 11–12) ja Kaganin (1992) malleja sekä pedagogisen ajattelun käsitettä (Palomäki 2009, 30; Penttinen 2003). Vaihemallit ja pedagogisen ajattelun käsite ohjaavat tutkimaan konkreettisia opettamisen taitoja kuten taitoa organisoida ja antaa oppilaille palautetta liikuntasuorituksista. Tarkastelun ulkopuolelle jää helposti opetuksen piilo-opetussuunnitelma, joka voi sisältää niin yksittäisen oppijan kuin koko oppilasryhmän kannalta hyvinkin merkityksellisiä viestejä. Piilo-opetussuunnitelman kautta lapsille opetetaan asenteita, tapoja ja tottumuksia, joiden kautta heidät sopeutetaan vallitsevan yhteiskunnan olosuhteisiin. Liikuntakulttuurissa erilaiset asenteet liittyvät esimerkiksi eri sukupuolille, eri-ikäisille, tasoille ja kokoisille liikkujille sopivaksi katsottuun liikkumiseen. Asenteet voivat vaikuttaa opettajan kykyyn kohdata tasa-arvoisesti ja kannustavasti erilaisia oppilaitaan. (Berg 2010; Kari 2003; Kujala 2011; Tiihonen 2002).

Piilo-opetussuunnitelman käsite viittaa kriittisen pedagogiikan ajatuksen siitä, että kasvatuksen teoria ja käytäntö eivät ole neutraaleja suhteessaan yhteiskuntaan. Myöskään opettaja ei toimi neutraalisti, vaan hänen toimintaansa vaikuttaa hänen oma elämänhistoriansa. Kriittiseen pedagogiikkaan nojaavissa tutkimuksissa pyritään tekemään näkyväksi tiedon kulttuurista rakentumista ja opettajan toimintaa kulttuurin uusintajana tai uudistajana. Kriittisen pedagogiikan ydinkysymyksiä ovat kysymykset siitä, ketä, mihin ja miten kasvatetaan ja kuka kasvatuksesta hyötyy. (Tomperi ym. 2005.) Kriittinen pedagogiikka kannustaa opettajaa ottamaan opetuksessaan selvää siitä, mitkä ovat hänen itsensä oppiaineeseen liittyvät lähtökohdat, millainen tietäminen ja osaaminen ovat arvokasta, ketkä ryhmästä nauttivat huomiosta ja saavat arvostusta osakseen ja ketkä saavat äänensä kuuluviin (Garrett & Wrench 2008).

Kun opettavana aineena on liikunta, opettajan kriittisyys oppiainettaan ja omaa toimintaansa kohtaan voi olla vaikeasti heräteltävissä. Liikunta ja urheilu ovat yhteiskunnassamme voimakkaasti esillä

ladattuna myönteisillä mielikuvilla. Menestyvät urheilijat ja liikunnalliset hyvinvoivat ihmiset saavat osakseen arvostusta. Liikuntaa opettavat opettajat ovat useimmiten itse hyvin liikunnallisia ja työ liikunnanopettajana on ikään kuin jatkoa omalle urheiluharrastukselle. Kriittisyyttä voi hankaloittaa myös se, että liikunnanopettajana toimimisen malli on syntynyt ja vahvistunut jo ennen opettajankoulutuksen alkamista, sillä opettajuuden kehittymiseen vaikuttavat opiskelijan aikaisemmat koulu- ja oppimiskokemukset, vapaa-ajan harrastukset, media, perhe ja ystävät. (Kagan 1992; Lawson 1983; Morgan & Hansen 2008; Ojanen 2003, 11–15; Penttinen 2001, 115–116; Väisänen & Silkelä 2003, 31–33.)

Se, miten opiskelija kokee ja tulkitsee liikunnan ja urheilun kulttuurista maailmaa, vaikuttaa hänen työhönsä lasten liikuntakasvatustajana. Aiemman tutkimuksen (esim. Curtner-Smith, Hastie & Kinchin 2008; Garrett & Wrench 2008; Penttinen 2001, 107, 115–116) mukaan oman urheilu-uran vaikutus opettajuuteen korostuu voimakkaasti kilpaurheilutaustaisilla ja erityisesti miehillä. Heidän liikunnanopetus- ja kasvatustieteensä keskeisenä vaikuttajana ovat opiskeluaikaa edeltävät omat valmennus- ja urheilukokemukset, ja nämä kokemukset voivat ylittää opiskeluun liittyvän koulutusvaikutuksen. Kun tiedetään, että suomalaispojista ja -nuorista 80 prosenttia osallistuu liikunnan seuratoimintaan ennen 19:tä ikävuotta (Koski & Tähtinen 2005), on hyvin todennäköistä, että alakoulussa lapsille liikuntaa opettava miesopettaja, on harrastanut nuoruudessaan liikuntaa urheiluseurassa. Tähän perustuen ja kriittisen pedagogiikan lähtökohdat tiedostaen onkin syytä selvittää sitä, millaisia ovat kilpaurheilutaustaisten miesluokanopettajaopiskelijoiden liittyvät kokemukset ja niiden tulkinnat: millaisia opettajuuden aineksia miehillä on mukanaan, kun he aloittavat opettajaopintonsa. Tässä artikkelissa tarkastelenkin sitä, miten kilpaurheilujataustaiset miesluokanopettajaopiskelijat tulkitsevat koulutuksensa alussa omia liikuntakokemuksiaan ja liikunnan ja urheilun kulttuurista maailmaa. Vastaan tutkimuksessani seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- Millaisista asioista koostaen ja miten asioista kertoen kilpaurheilutaustaiset miesopiskelijat kirjoittavat liikunnallisen omaelämäkertansa heti luokanopettajaopintojensa alussa?
- Millaisesta liikuntakulttuurisesta näkökulmasta kilpaurheilutaustainen miesluokanopettajaopiskelija aloittaa opettajaopintonsa? Pohdinnassa pyrin vastaamaan kysymykseen siitä, millaisia haasteita tutkimukseni tulos asettaa liikuntaa opettavien luokanopettajien koulutukselle.

TUTKIMUSAINEISTO- JA MENETELMÄT

Tutkimukseni on otteeltaan laadullinen ja sen aineistoa lähestytään narratiivisen tutkimuksen menetelmiä hyödyntäen (Hyvärinen 2004). Pääaineistoni laajuus on yhteensä 39 liuskaa (riviväli 1,5–2, pistekoko 12) eli keskimäärin 10 liuskaa / kirjoittaja. Pääaineistoni koko on yhteensä 39 liuskaa, riviväli 1,5–2 ja fonttikoko 12pts eli keskimäärin 10 liuskaa/kirjoittaja. Aineisto on osa laajempaa tutkimusaineistoa, jonka keräsin yhden opettajankoulutusyksikön kaikkilta vuonna 2008 luokanopettajaopintonsa aloittaneilta opiskelijoilta (58 henkilöä). Annoin opiskelijoille tehtäväksi kirjoittaa omista liikuntaan liittyvistä kokemuksistaan omaelämäkerralliset esseet heti luokanopettajaopintojensa alussa ennen varsinaisten opintojen alkamista. En rajannut aihetta tarkkaan, vaan pyysin opiskelijoita pohtimaan kysymyksiä millainen liikkuja olen ja miksi, sekä sitä, mitkä asiat ovat vaikuttaneet minuun liikkujana. Kerroin opiskelijoille, että omien liikuntakokemusten ja liikuntaan liittyvien asenteiden ja käytäytymismallien läpikäynti on merkityksellisiä liikuntaa opettavaksi opettajaksi kehittymisen näkökulmasta ja että omaelämäkerrallisen esseen kirjoittaminen on aloitus ja osasuoritus kaikille opiskelijoille yhteisellä Liikuntakasvatuksen perusteet -opintojaksolla (3op).

Kerroin opiskelijoille, että tulen käyttämään esseitä opetuksellisen tarkoituksen lisäksi tutkimustarkoitukseen. Pyysin opiskelijoilta kirjallisen tutkimusluvan ja kerroin, että tutkimukseen osallistuminen tai osallistumattomuus ei vaikuta opintoihin.

Aloitin aineistoni analysoinnin lukemalla kaikki aineistossani olevat miesopiskelijoiden kirjoittamat tekstit (n = 18, yht.180 liuskaa tekstiä) ja näistä teksteistä tarkempaan analyysiin valitsin ne tekstit, joiden kirjoittajat ovat pitkäaikaisesti (aikuisikään saakka) ja aktiivi-

sesti harrastaneet kilpaurheilua. Näitä tekstejä oli kahdeksan. Jokainen näistä opiskelijoista on myös valinnut myöhemmin opinnoissaan liikunnan sivuaineekseen ja oletan, että he tulevat myös opettamaan liikuntaa opettajanurallaan. Tämän jälkeen aloitin varsinaisen aineiston analyysin. Tein ensin aineistolähtöisen temaattisen luennan, jonka avulla selvitin, mistä asioista esseissä KERROTAAN. Temaattisen luennan tulos on esitetty taulukossa yksi.

Teemoittelutaulukosta, mutta myös itse teksteistä, on havaitta-

TAULUKKO 1. Kilpaurheilutaustaisten miesopiskelijoiden omaelämäkerrallisissa esseissä esiintyvät teemat

OMAELÄMÄKERRALLISTEN TEKSTIEN SISÄLTÖ	KIRJOITTAJA							
	ui	lp	pp 2	pp 1	pp3	jp1	jp 2	jk
Lapsuuden perhe ja perheen liikunnallisuus	x	x	x	x	x			x
Liikunnalliset pihaleikit	x	x	x	x	x	x	x	
Urheiluharrastuksen aloittaminen seurassa	x	x	x	x	x	x	x	x
Eri urheilulajien kokeilut alle kouluikäisenä ja alakoulussa	x	x	x	x	x		x	x
Menestymisen ja saavutusten kuvaaminen	x	x	x	x	x			
Pääälajinvalinta ja valinnan perustelu	x	x				x	x	x
Harjoittelun koveneminen/harjoittelun tulosten näkyminen	x	x	x	x	x	x		
Joukkueovereiden urheilun lopettamisesta kertominen		x	x	x	x	x		
Halu voittaa ja kunnianhimo	x	x	x	x		x	x	
Harjoittelu ja pelaaminen kotipaikkakunnan ulkopuolella		x		x	x	x		
Vanhempien merkittävä osallistuminen/tuki urheiluharrastuksen jatkumisessa		x	x	x	x			x
Urheilulukiossa opiskelu	x	x	x	x				
Haaveet pääsystä ammattilaisurheilijaksi/pääsarjatasolle	x	x		x			x	x
Omien fyysisten ominaisuuksien vertaaminen urheilun vaatimuksiin	x	x	x					
Loppuun palaminen / ylikunto	x		x			x	x	
Urheilun tuomat hyödyt muuhun elämään/urheilun nautinnollisuus	x	x	x	x	x	x	x	
Urheiluvammat ja loukkaantuminen	x		x	x		x		x
Ulkonäkö ja ulkonäön muokkaaminen liikunnan avulla	x	x		x			x	
Punttisali / kuntosali		x	x					
Miesten urheiluun osallistuminen	x	x	x	x				
Laiskuus liikkumisessa/motivaation puute	x	x	x		x		x	
Urheilun lopettaminen			x		x	x		
Armeija	x	x					x	
Koululiikunta	x		x				x	x
Suuntautuminen liikunnan opettamiseen/valmentamiseen	x			x		x		
Kuntosali /punttisali	x	x	x		x			
Urheilun herättämät tunteet ja fyysiset tuntemukset kehossa	x	x	x	x		x	x	
Omaehtoisen liikunnan harrastaminen urheilu-uran jälkeen	x		x		x		x	
Penkkiurheilu						x		
Kilpa- ja huippu-urheiluun liittyvät kielteiset ilmiöt kuten doping ja urheilun poliittisuus ja kaupallisuus						x		
Omien ruokailutottumusten terveellisyyden pohdinta					x		x	
Liikunnan merkitys sosiaalisen elämän keskipisteenä	x	x	x	x	x	x	x	
Teema-alueita yhteensä	24	23	22	19	16	16	16	8

ui = uimari
lp = lentopalloilija
pp2 = pesäpalloilija 2

pp1 = pesäpalloilija 1
pp3 = pesäpalloilija 3
jp1 = jalkapalloilija 1

jp2 = jalkapalloilija 2
jk = jääkiekkoilija

vissa, että kahdeksasta esseestä neljä ensimmäiseksi taulukossa esitettyä tekstiä ovat sisällöllisesti, mutta myös rakenteellisesti hyvin samankaltaisia (paljon yhteisiä teema-alueita: 19–24 kpl ja teemat on kirjoitettu samaan järjestykseen). Myös loppuissa neljässä artikkelissa esiintyi samoja teema-alueita, mutta määrällisesti rajatummin (8–16 teema-alueita/teksti). Kolme teema-alueita oli sellaisia, joita ei esiintynyt neljän ensimmäisen kirjoittajan tekstissä. Nämä alueet ovat penkkiurheilu (maininta yhdessä tekstissä), kilpaurheiluun liittyvät kielteiset ilmiöt, kuten doping ja urheilun poliittisuus ja kaupallisuus (yhdessä tekstissä) ja omien ruokailutottumusten terveellisyyden pohdinta (kahdessa tekstissä). Neljän ensimmäisen tekstin samankaltaisuuden ja sisällöllisen rikkauden johdosta (verrattuna neljään muuhun tekstiin) valitsin nämä neljä tekstiä tarkempaan analyysiin. Katsoin, että neljä muuta tekstiä eivät tuo aineistoon merkittävää uutta tietoa ja aineiston kylläntymispiste saavutetaan neljän ensimmäisen tekstin avulla (Eskola & Suoranta 1998, 62–63).

Suhteellisen pienestäkin aineistosta voidaan tehdä yleisempiä kuin vain kyseistä aineistoa koskevia päätelmiä, kun aineisto alkaa toistaa itseään. Arvioin myös, että neljä tekstiä mahdollistaa riittävän syvällisen aineiston analysoinnin ja tulkinnan, jotta saadaan esille se, mikä ilmiössä on merkittävää ja mikä on toistuvaa myös yleisemmän tason tarkastelussa (Hirsjärvi ym. 2004, 169). Tiedostin kuitenkin, että jatkamalla aineiston hakua olisi esille voinut tulla yksittäisiä uusia teema-alueita. Tähän ilmiöön viittasi myös tässä aineistossa esiintyneet kolme yksittäistä teema-alueita. Nämä teema-alueet olen huomioinut analyysi- ja tulkintavaiheessani.

Temaattisesta luennasta valikoituneiden tekstien pohjalta kirjoitin artikkeliini mallikertomuksen (Silvennoinen 2001, 46). Mallikertomus kiteyttää sitä, mitkä asiat nousevat vahvimmin pintaan, kun kilpaurheilustaustainen miesopiskelija kertoo liikunnallisen omaelämäkertansa luokanopettajaopintojensa aloitusvaiheessa. Mallikertomus on tämän artikkelin aineiston pohjalta syntynyt ”mahdollinen ja toistuva tarina”, muttei ainut ja särötön tarina.

Käytännössä mallikertomus syntyi siten, että tarkastelin neljän valitsemani kertomuksen yksityiskohtia, kertomuksissa esiintyviä tiheitä ja ydinepisodeja sekä fokaalisia vaihtoja (Hyvärinen 2004). Analyysi kietoutui tulkintaan, jossa kiinnitin analyysini tulokset ja tekemäni huomiot liikuntakulttuuriseen ymmärrykseeni ja aiempaan aihealueen tutkimukseen. Tutkimukseni tuloksena syntyi mallikertomus, jonka kertojia ovat menestyneet junioriurheilijat. Kaksi kertojista on pesäpalloilijoita (pp1 ja pp2), yksi on lentopalloilija (lp) ja yksi on uimari (ui). Tekstiin kirjoitetaan mukaan myös liikuntakulttuurin olemuksesta kiinnostunut tutkija, nainen ja yliopisto-opettaja, jonka lapsuutta ja nuoruutta on tutkittavien tavoin jäsentänyt kilpaurheilu. Tällä tarkoitan, että oma taustani vaikuttaa siihen, kuinka aineisto avautuu. Tavoitteenani on kiteyttää tulkintani ajatuksia, joista voi versoa näkökulmia luokanopettajakoulutuksen liikunnan opintojen kehittämiseen.

Tutkimukseni luotettavuutta olen tarkastellut soveltaen toimintatutkimuksen validointiperiaatteita (Heikkinen & Syrjälä 2006, 149–162). Ensimmäinen periaate on historiallisen jatkuvuuden periaate. Tämä viittaa siihen, että kaikkien yksilöllisten kertomusten taustalla on kulttuurinen kertomusvarasto, jonka pohjalta tuotetaan uusia kertomuksia. Vaikka tutkimuskohteenani oli rajallinen määrä omaelämäkerrallisia tekstejä, voidaan ajatella, että niihin jokaiseen on sitoutunut kulttuurissamme oleva yhteinen tarina. Näin yksityinen ja erityinen saa yleisemmän merkityksen. Toinen periaate on reflektiivisyys. Tämä tarkoittaa sitä, että ymmärrän, että kertoessaan elämästään kertoja puhuu kokemuksestaan, jonka hän on kokenut tietyssä sosiaalisessa tilanteessa omien aikaisempien kokemustensa ja elämänsä näkökulmasta ja jonka hän sanallistaa tietyssä vuorovaikutustilanteessa käytössään olevien kulttuuristen jäsenysten puitteissa. Samoista tapahtumista voidaan kertoa erilaisia versioita, riippuen siitä kuka on kuuntelija ja missä kertomus kerrotaan. Tul-

kitsen kertomuksia kerrontatilanteen tunnistaen. Lisäksi reflektiivisyys liittyy tutkijan asemaan. Tutkija on aina rajoittunut suhteessaan tutkimukseensa. Olen vaikuttanut tutkimusaineistoni syntyiseen antamalla ohjeet omaelämäkerrallisten tekstien tuottamiseen ja niiden tulkintaan vaikuttaa oma liikuntakulttuurinen ymmärrykseni ja asemani opettajankouluttajana. Dialektisuuden periaate on ajatus siitä, että sosiaalinen todellisuus rakentuu moniäänisesti dialogina. Tämän periaatteen olen huomioinut antamalla artikkelissani tilaa aineistoni alkuperäisille kertomuksille ja keskustelemalla aihealueen aiemman tutkimuksen kanssa.

Dialogisuuteen liittyy myös tutkimukseni tärkeä eettinen periaate, että tutkimukseeni osallistuneet opiskelijat ovat lukeneet artikkelin käsikirjoituksen ja hyväksyneet tulkintani. Toimivuusperiaatteen näkökulmasta tutkimusta arvioidaan sen käytännön vaikutusten, kuten hyödyn ja tai osallistujien voimaantumisen kannalta. Tutkimukseni kiinnittyy kertomuksellisuuden kautta osaksi opettajankoulutusta. Kasvamisen, kasvatus ja oppiminen voidaan nähdä olevan yksilöllisten ja yhteisöllisten kertomusten konstruointia ja uudelleen konstruointia. (Syrjälä 2001, 208–209.) Paitsi, että tutkimusta varten tuotetut kertomukset ovat tutkimusaineistoa, ne ovat osa opiskelijan opettajuuteen kasvua ja niitä on myös käytetty myöhemmissä opintojen vaiheessa tähän tarkoitukseen.

Viides validointiperiaate on tutkimuksen havahduttavuus. Tutkimukseni merkitys nousee siitä, mitä ajatuksia tutkimukseni kertomus herättää lukijassaan. Hyvä tutkimus havahduttaa ajattelemaan ja tuntemaan asioita uudella tavalla.

MALLIKERTOMUS ”VOITTOON ASTITAISTELLAAN”

Aineistoni kertomusten pohjalta kirjoittamani mallikertomuksen keskeinen elementti on urheilun hierarkkinen järjestelmä. Urheilukulttuurissa osallistujat jaetaan menestyjiin ja häviäjiin, huippuihin ja harrastelijoihin ja yhteisön arvostus riippuu siitä, mihin sarjaan sijoituit. Aineistoni kirjoittajat ovat rakentaneet omaelämäkerralliset tekstinsä kulkemaan urheilun hierarkkisessa järjestelmässä lapsuuden leikeistä kohti huippu-urheilua. Tie huipulle ei ole kuitenkaan suoraviivainen, vaan matkalla avautuu näkyviä liikuntakulttuurin erilaisiin maisemiin. Omaelämäkerrallisten tekstien kokonaisrakennetta tarkastellessani huomaan, että alkuun tekstit etenevät ilman karikoita kohti urheilusankaruutta, mutta loppua kohden matka hidastuu ja kertojat näkevät ja kokevat liikuntakulttuuria menestystarinaa laajemmin. Tämä rakenne toistuu mallikertomuksessanikin.

Urheiluseurassa oikeaa urheilua

Omaelämäkerralliset tekstit alkavat kuvauksilla siitä, että kirjoittajat ovat sisällä liikunnan ja urheilun maailmassa. He ovat liikunnan suurkuluttajia, joiden liikunnallinen pätevyys tulee todistetuksi lukijalle heti esseiden ensi lauseissa. *Lyhyesti voin kertoa, että olen harrastanut liikuntaa koko ikäni ja elämäni onkin pyörinyt urheilun ja liikunnan ympärillä. (pesäpalloilija 2)*

Tiihonen (2002, 136) kirjoittaa urheilun portaista, joita pitkin poika kulkee urheilu-urallaan. Portaat vievät kohti mieheyttä ja urheilun huippua, huippu-urheilua. Tiihosen (2002, 136) mukaan merkittävät tapahtumat pojan urheilu-uralla toimivat solmukohtina, iniaatiohetkinä, jotka muuttavat pojan suhdetta itseensä. Nämä tapahtumat voivat olla voiton tai tappion, hyväksymisen tai hylkäämisen kaltaisia yksilöllisiä ja samalla kollektiivisia tunnekokemuksia, ruumiillisia kokemuksia kivusta ja suorituskyvyn rajoista tai kognitiivisia kokemuksia omasta muuttuneesta identiteetistä. Aineistoni tekstit jatkuvat rakenteeltaan ja sisällöltään hyvin identtisesti. Kirjoittajat pysähtyvät kuvaamaan samoja solmukohtia liikuntahistoriastaan. Ensimmäinen solmu ja ponnistus urheilun portaissa kirjoittajille on urheiluseuraan

liittyminen. Lapsuuden leikit vaihtuvat oikeaan urheiluun. Tämän hetken kuvaaminen on ainut asia/teema, joka on mukana kaikkien kahdeksan kirjoittajan teksteissä.

Tulkitsen, että urheiluseuraan kuulumisen on kulttuurisesti yksilölle merkityksellistä ja arvostusta antavaa. Urheiluseura toimii yhteisönä, jossa urheilijaksi kasvetaan ja liikunnallista pätevyyttä kehitetään. Seuran verkkarit ovat ulkoinen tunnusmerkki liikunnallisesta pätevyydestä ja askel kohti urheilun eliittiä. Toiset kirjoittajat kuvaavat seuraan liittymisen tulleen omasta halustaan. Pieni poikakin ymmärtää, että on tärkeää kuulua urheiluseuraan ja pyytää vanhempiaan itsensä sinne viemään. Toiset kuvaavat, kuinka vanhemmat vievät heidät harrastukseen. Vanhemmat uskovat urheiluharrastuksen hyvyteen ja haluavat lapsensa mukaan urheiluseuratoimintaan. Aineistoni kirjoittajat liittyvät seuraan viisi- tai kuusivuotiaana.

Tavoitteena menestys

Urheilun ydintä on voittaminen ja menestyminen. Tämä tulee voimakkaasti esiin myös aineistostani. Kertomukset jatkuvat oman tai joukkueen menestyksen esittelyllä. Menestymisen arvioimisen kautta kirjoittajat pohtivat teksteissään monia erilaisia asioita. Tietysti menestymisellä kuvataan omaa pätevyyttä urheilijana. Piirijoukkueisiin, arvo-otteluihin tai valmennusryhmiin pääsy on selkeä porras ylöspäin urheilun hierarkiassa. Kirjoittajat haluavat kertoa yksityiskohtaisesti menestymisestään myös minulle, tulevalle liikunnanopettajalleen. Tulkitsen, että he ajattelevat urheilumenestymisensä hyödyttävän heitä tulevassa opiskelussaan ja ammatissaan liikuntaa opettavana opettajana. Toisaalta voi olla, että menestymisestä kertominen on ainut tarina, jonka he opintojensa alussa kykenevät liikuntaan liittyvistä kokemuksistaan tuottamaan. Se on tarina, jonka nämä nuoret miehet ovat omaksuneet urheiluharrastuksissaan ja ehkäpä myös kotoaan. Tähän ainakin viittaavat ne aineiston kohdat, joissa kirjoittajat kertovat siitä, kuinka tarmokkaasti heidän vanhempansa osallistuvat heidän urheilu-uriansa edistämiseen. Menestymisen kuvaaminen on keskeinen elementti myös niissä tekstinkohdissa, joissa kirjoittaja pohtii sitä, mitä lajia kannattaa harrastaa tai miten paljon urheiluun kannattaa panostaa. Menestymisenhalu ja odotetavissa oleva menestymisenmahdollisuus myös motivoivat kovaan harjoitteluun.

Kertomuksissa menestymistä urheilussa arvioidaan myös yleisemmällä tasolla. Mitä voittaminen urheilussa merkitsee? Seuraavasta lainauksesta tulee hyvin esiin, kuinka urheilussa pitää tehdä työtä ja nähdä vaivaa menestymisensä eteen. Epäonnistumisesta ei saa lannistua, vaan kipua pitää sietää, oli se sitten henkistä tai fyysistä. *Miksi ihmiset sitten vievät liikkumisen äärimmilleen ja kilpailevat? Yksi suuri syy on voitontahto, joka ajaa yksittäiset ihmiset ja joukkueet harjoittelemaan tosissaan. Toisaalta halutaan voittaa itsensä kun taas toisaalta muut kilpailijat ja vastustajat. Voittaminen merkitsee minullekin melko paljon. Voittamisen tunne on tunne, jonka takia kannattaa harjoitella ja jonka eteen olen valmis tekemään töitä. Jotain suurta tai jonkun tärkeän pelin voitettuaan tuntee, kuinka kaikki se yhdessä joukkueen kanssa tehty työ ei ole mennyt hukkaan vaan on ollut kaiken sen vaivan arvoista. Voitot ja menestys palkitsee työnteon, valaa uskoa tekemiseen ja antaa voimia jatkamaan eteenpäin. Tärkeän pelin hävittyään taas tuntee ainakin hetkellisesti kaiken sen työnteon menneen hukkaan, ja positiivisia asioita on vaikea yrittää kaivaa esiin.* (pesäpalloilija1)

Kohti lukiota – kohti huippu-urheilua

Esseet etenevät kronologisessa järjestyksessä alakoulusta yläkouluun ja sitten lukioon. Alakoulun aikaa kuvataan monipuolisen liikkumisen ajaksi ja lauseissa korostetaan liikkumisen riemua ja kavereiden kanssa yhdessäoloa. Koululiikunta ei saa kertomuksissa juurikaan huomiota. Koululiikunta voidaan ohittaa parilla lauseella todeten,

kuinka se monipuolista liikkumista ja tuki urheiluharrastusta ja urheilijana kehittymistä. Tämä herättää mielenkiintoni: nämä luokanopettajaopintonsa aloittavat opiskelijat eivät koe tarpeelliseksi ruotia koululiikuntakokemuksiaan.

Sen sijaan liikunnallisista pihaleikeistä kerrotaan vuolaasti (7/8 kirjoittajasta kuvaa pihaleikkejä). Huomaan, että leikeistä ja pihapeleistä kerrotaan aineiston teksteissä me-muodossa, kun taas urheilusta ja siihen liittyvistä valinnoista kirjoittajat kirjoittavat minämuodossa. Tulkitsen, että leikki on yhteisöllistä toimintaa, jossa tarvitaan yhtälailla jokaisen osallistujan panos. Toisin kuin urheilussa leikissä ei ole arvojärjestyttä, tavoitteita tai valmiita sääntöjä. Leikissä jokaisella on roolinsa, jopa koiralla. *Kotipihassamme leikkimökin ikkunat ja liiterin seinä saivat kyytiä, kun kavereideni kanssa löimme ja heittelimme palloa innoissamme. Kehittelimme oman kentän, jossa pesien virkaa toimittivat suuri vaahtera, leikkimökki ja kolmospesäksi raahattu nurin kaadettu puutarhapöytä. Kentän takarajana alkoikin naapurin pelto. Palloja katosi pellolle monesti, mutta onneksi kultainennoutajamme Joose oli yhtä innostunut pesiksestä kuin minäkin, ja niinpä useimmiten pallot löytyivät koiramme tarkan vainun ansiosta.* (pesäpalloilija1)

Yläkoulun aika kuvautuu teksteissä liikuntaan ja urheiluun sitoutumisen aikana, jolloin osa joukkuekavereista lopettaa harrastuksen. Tiuhonen (2002, 138) kirjoittaa, että kun poika sisäistää urheilun tärkeimmän tavoitteen, jatkuvan kehittymisen ja menestymisen vaatimuksen, on vaarana, että poika ainakin urheilun maailmassa muuttuu suorituksiksi ja saavutuksiksi. Tämä voi muodostua pojalle taakaksi, jos hän ei erota itseään, voittojaan ja tappioitaan toisistaan tai jos hänen läheisensä eivät kykene sitä tekemään. Urheilu ei enää olekaan mukavaa ja urheilevien poikien rivit harvenevat. Poikien urheilussa drop out -ilmiö vahvistuu yläkouluikään tultaessa 13–14-ikävuoden jälkeen (Koski & Tähtinen 2005, 6). Jatkavatko harrastustaan vain menestyvät ja siitä motivoituvat juniorit kuten aineistoni kirjoittajat? *Yläasteaika on varmasti monelle se vaikein aika säilyttää mielenkiinto liikuntaan ja urheiluun. Minulle olikin pieni sokki se, että monet entiset pelikaverini lopettivat urheilemisen yläasteen aikana. ... Tässä iässä alkoi kunnianhimo ja oma menestymisenhalu voittaa sitä lapsena koettua liikunnan yksinkertaista riemua.* (pesäpalloilija2)

Kirjoittajien kotipaikkakunnilla joukkueet hajoavat ja kirjoittajien on etsittävä harrastukselleen jatkoa ulkopaikkakunnalta. Isommille paikkakunnille kerätään alueen dreamteam, jota valmennetaan kohti valtakunnallista menestystä. Kuten urheilun eetokseen kuuluu, menestyminen vaatii uhrauksia (Hämäläinen 2008). Tässä tapauksessa uhraukset tarkoittavat aikaa ja rahaa myös vanhemmilta, kun he kuljettavat poikaansa ilta toisensa jälkeen ulkopaikkakunnalle harjoittelemaan. *Seitsemännän luokan syksyllä pelasin sekä jääkiekkoa että lentopalloa ulkopaikkakunnilla. Minulle ei riittänyt pelkkä harrastaminen niin kuin monille kavereilleni. Halusin enemmän, halusin menestyä.* (lentopalloilija)

Seuraava solmukohta kirjoittajien liikuntahistoriassa on siirtyminen lukioon. Lukion alkaessa nuoren on tiedettävä vastaus kysymykseen, onko minulla edellytyksiä huippu-urheilijaksi. Aineistoni uimari pohtii asiaa seuraavassa. *Olin harkinnut vakavasti urheilulukioon pyrkimistä. Olisin varmasti päässyt, koska koulumenestykseni oli todella hyvää. Tuloskehityksen hidastuminen näytti minulle kuitenkin sen, että kärki karkaa. Nyt olisi tehtävä töitä todella pitkäjänteisesti ja kovaa, eikä tulokset siltikään välttämättä olisi haaveita vastaavia. Päätin, että koulunkäynti on minulle tärkeämpää. Menin normaaliin lukioon, jonka kävin kolmessa vuodessa.* (uimari)

Aineiston kolmelle joukkueurheilua harrastaneelle lukio avaa lopullisesti oven urheilun maailmaan. He pyrkivät ja pääsevät urheilulukioon. Urheilulukio merkitsee 16-vuotiaalle usein muuttoa pois kotoaan. Urheilun portaiden kiipeäminen vaatii jälleen uhrauksen. Omien urheilulukiokokemusteni pohjalta voin sanoa, että kaikilla itsenäinen asuminen ei tuossa iässä vielä onnistu. Kilpailu koulussa on äärimmäisen kovaa, eikä se rajoitu vain urheiluun, vaan myös

arvosanoista ja sosiaalisista suhteista kilpailaan. Nuori on voinut olla omassa kotikunnassaan sekä koulumenestykseltään että urheilumenes-tykseltään tähti ja nyt hän on vain yksi samanlaisten joukossa. Tilanne voi olla henkisesti raskas. Vapaus tehdä vapaa-ajalla lähes ”mitä vain” voi myös muodostua nuoren tervettä kasvua uhkaavaksi tekijäksi. Aineiston kirjoittajaakin elämänmuutos mietityttää. *Hain lopulta urheilulukioon pelonsekaisin tuntein ja pääsin kuin pääsinkin sisään kouluun. Vielä hetken emmittäni oli aika tehdä suuri päätös ja lopulta pakata tavarat ja suunnata kohti uutta kotikuntaa. Ja kaikki tämä oikeastaan vain rakkaan liikuntaharrastuksen takia. (pesäpalloilija 1)*

Urheilulukiossa harjoitusmäärät kasvavat huomasti. Valmen- nuksesta nautitaan ja oma fyysinen kehittyminen tuntuu hienolta. Liikuntaharrastus vaihtuu urheiluksi ja samalla se muuttuu hyvin tavoitteelliseksi. Kirjoittajat kuvaavat lukioaikaista harjoitteluaan erittäin kovana, ankarana, ammattimaisena, hyvin organisoituna työ- nä, jossa valmentajan asiantuntemusta ei epäillä. Harjoittelu tuntuu nuorena kehossa hyvälle ja nuori kasvava elimistö kehittyi nopeasti. *Lukion ajan panostin siis todenteolla urheiluun ja lentopalloon. ... Ran- kan harjoituksen jälkeen tuli aina aivan mahtava olo, kun adrenaliini edelleen virtasi suonissa. (lentopalloilija)* Nuorelle nopea kehitys tuo tunteen siitä, että kaikki on mahdollista urheilussa. Sama voi tietysti koskea myös nuoren vanhempia ja valmentajia.

Urheilujärjestelmä tuottaa nuorelle jatkuvasti uusia haasteita, en- sin on päästävä juniorijoukkueeseen, sitten nuorten SM-kilpailuihin, aikuisten edustusjoukkueeseen ja lopulta ammattilaiseksi (Tiihonen 2002, 139). Teksteissä esiintyy paljon kuvauksia eri sarjatasoista ja siirtymistä sarjatasolta toiselle. Siirtymät toimivat konkreettisine askelina kohti urheilusankaruutta. Nuoret miehet ovat sisäistäneet urheilun hierarkkisen järjestelmän ja tekstien punaisena lankana on kulkea kohti huippua, miesten ammattiuurheilua. Jokainen kirjoittaja kuvaakin initaatioaskeleensa aikuisten sarjaan. Miesten sarjaan osal- listuminen on nuorelle pojalle merkittävä mittari, jolla mitataan sekä aikuistumista ja miehisyyttä että urheilullista pätevyyttä. Miesten urheilu on oikeaa urheilua ja siihen osallistuminen on nuorelle pojal- le unelmien täyttymys. *Lukion kolmannella vuosikurssilla ollessani solmin kolmivuotisen pelaajasopimuksen miesten superpesisjoukkueen kanssa. Olin pelannut jo yhden kesän saman seuran junioreissa, mistä olin erittäin onnellinen. Tehtyäni sopimuksen edustusjoukkueen kanssa olin kuitenkin ikionnellinen. (pesäpalloilija 1)*

NÄKYMIÄ LIIKUNTAKULTTUURIN LAAJEMPIIN MAISEMIIN

Tytöt ja pojat urheilijoita

Menestystarinan rinnalla kertojat poikkeavat polulta ja luovat kat- seita liikuntakulttuurin laajempiin maisemiin. Ensin arvioidaan tyttöjen ja poikien liikunnallisia mahdollisuuksia. Urheilua voidaan pitää keskeisenä instituutiona, jossa rakennetaan kulttuurista tietoi- suutta sosiaalisista sukupuolieroista miesten ja naisten välillä (Veijola 1998). Urheilun maailmassa naisen miestä alempi paikka ja fyysinen heikkous on itsestäänselvyys, jonka jo lapsi tiedostaa kuten seura- vasta lainauksesta on luettavissa. *Ensimmäisten kahden luokan aikana tullut menestys pallonheitossa sai minut lähtemään mukaan paikallisiin viikkokilpailuihin, missä kilpailtiin yleisurheilulajeissa. Siellä olin jopa huonompi kuin ikäiseni tytöt, mutta se ei lannistanut. ... Ala-asteen ensimmäisten luokkien aikana tärkeintä urheilussa minulle oli joukkueeseen kuuluminen ja kavereiden kanssa hauskanpito. Olin viidennellä luokalla asti aina luokkani lyhyin, jopa tyttöjäkin lyhyempi, mutta se ei häitannut minua eikä kavereitani. (lentopalloilija)*

Urheilun ja mieheyden yhteen kietoutuma ei ole Tiihosen (2002, 136) mukaan ongelmaton. Urheiluun osallistuva poika joutuu taiste- lemaan paikastaan urheiluhierarkiassa, mikä tiettyyn rajaan asti tukee hänen kasvuaan mieheksi. Pelkona on kuitenkin epäonnistuminen,

joka pahimmillaan kyseenalaistaa (sukupuoli-)identiteetin. Myös tytöille ja naisille urheilun ja mieheyden yhteen kietoutuma voi tuot- ta hankaluuksia. Urheileva tyttö voi joutua todistelemaan naiseut- taan, taistelemaan oikeudestaan liikkua haluamallaan tavalla tai saa kuulla työttelyä ja vähättelyä suorituksistaan (Kari 2003).

Urheilijan ruumis koneena

Nuoren initoituminen urheilun portaalta toiselle ei onnistu ilman uhrauksia ja pelkoa epäonnistumisesta tai yhteisön ulkopuolelle jää- misestä. Epäonnistumisen pelko tulee esiin seuraavasta aineistoesi- merkistä: *Ensimmäistä kertaa harjoituksiin saapuminen ei aina tuntunut mukavalta. Epävarmuus omista taidoista viheriöllä jyskytti aina pallon ajautuessa jalkoihin. Minne syöttää? Minne edetä? (jalkapalloilija1)*

Aineistossani urheilun vaatimat uhraukset vaikuttavat rajuilta, tosin urheilun näkökulmasta luonnollisilta. Uhraukset liittyvät nuor- ren urheilijan ruumiiseen. Aineistoa tulkiten urheilussa ruumiilla on välineellinen arvo. Sen arvo mitataan vain urheilusuorituksessa, nopeutena, voimana ja taitona, jonka ruumis voi halutulla hetkellä tuottaa. Aineistosta tämä tulee esiin, kun nuoria urheilijoita kan- nustetaan urheilemaan, vaikka elimistö ilmoittaa selviä merkkejä yllirasittumisesta ja levon tarpeesta. Kipuileva keho hiljennetään sär- ky- ja tulehduskivulääkkeillä. Lopulta urheilu-ura ajautuu kriisiin, kun elimistö ei enää kestä ”rääkkiä”, kuten yksi kirjoittajista asian ilmaisee. *Jouduin lopettamaan pelin kesken sietämättömien selkäkivujen vuoksi. Pelin jälkeen suihkussa käytyäni joukkueoverit joutuivat jopa pukemaan minut. Aluksi epäiltiin, että selässäni on vain kramppi, joka laukeaisi parissa päivässä. Kipu ei kuitenkaan hellittänyt ja käytyäni magneettikuvissa totuus selvisi. Lääkärin lausunto oli vähintään kuin isku vasten kasvoja. Kahdessa selkänikamani nikamakaareissa oli rasi- tismurtuma, joka tarkoitti, että tämän kesän pelit olivat pelatut ja lepoa urheilusta tulisi jopa kaksi kuukautta. Kävellessäni lääkärin luota pois kurkussani tuntui suuri pala ja kyynelät valuivat estelyistä huolimatta. (pesäpalloilija 1)*

Ruumiin välineellinen arvo tulee esiin myös siinä, miten kirjoit- tajat arvioivat ruumiinsa ominaisuuksia suhteessa urheilun vaati- muksiin. *Silloin olin kasvanut viimeisen vuoden aikana 21 cm ja olin lentopallojoukkueeni toiseksi pisin ja pärjäsin ikäissänini todella hyvin. Näin ollen valitsin lentopallon ja jääkiekko sai jäädä. ... Muut kuitenkin olivat kasvaneet pikku hiljaa ohi ja miesten sarjassa ero vain korostui. Aloin olla liian lyhyt lentopalloilijaksi, 183cm, vaivasi. Alkoi välillä jo mieltäni sitä, miksi tuli valinneeksi lentopallon jääkiekon sijasta. Olin nauttinut molemmista lajeista aikaisemmin ja nyt omat fysiologiset ominaisuudet eivät tahtoneet riittää toiseen. Se vaivasi mieltäni pitkään. (lentopalloilija)*

Teksteistä voi tulkita, että kehon voima ja koko ovat urheilussa vaadittavia fyysisiä ominaisuuksia. Nuorella pojalla on kova halu astua sisään urheilun ja mieheyden maailmaan ja treenata ja muokata omaa kehoa urheilun vaatimuksia vastaavaksi. ”Punttisali” on paikka jossa mieheyttä ja urheilijan mittoja rakennetaan. Aineisto antaa vii- teitä myös siitä, että urheiluun kuuluu ”urheilijan mitat” ulkoisesti täyttävä vartalo. Ulkonäkövaatimukset koskettavat aineistoni nuoria miehiä. Teksteissä on kuvauksia painonhallinnasta, ylipainosta ja laihdutuksesta. *Ikä alkoi olla jo sen verran, että ulkonäöstä huolehti- minenkin alkoi olla tarkempaa. niinpä myös kuntosalille tuli lähdettyä ihan mielellään. Haaveena oli tiukka urheilijan vartalo. ... Olisin halun- nut olla atleettinen ja hyvä kroppainen, mutta en ollut. (lentopalloilija)*

Urheilu lapsen ja nuoren kasvuympäristönä

Joukkueurheilun harrastajalle joukkue voi olla kiinnipitävä yhteisö, jossa voi olla itsensä ja saada tukea joukkueovereiltaan. Tämä tulee esiin seuraavasta lainauksesta. Saman katkelman voi tulkita myös niin, että joukkueurheilu voi olla nuorelle pojalle toisinaan niin vaa-

tivaa, ettei hän pysty omana itsenään sen vaatimuksia täyttämään. Joukkueessa toimimiseen voi kuulua ylimielistä käyttäytymistä, uhoamista ja esiintymistä (Tiihonen 2002, 37). *Mitä enemmän joukkue viettää yhdessä aikaa sitä läheisemmäksi joukkueen jäsenet hitsautuvat, ja sitä enemmän joukkueurheilusta saa irti. ... On helppo lähteä harjoituksiin, kun tietää, että harjoituksissa näkee taas omat parhaat kaverit, eikä kenellekään tarvitse todistella tai esittää mitään ja saa olla oma itsensä. ... Joukkueurheilussa onkin mielestäni kyse urheilun, liikkuamisen, tunteiden ja kaiken mahdollisen jakamisesta niin hyvässä kuin pahassakin. Tämä on asia, joka joukkueurheilussa minua viehättää. On hienoa olla osa joukkuetta ja tuntea kuuluvansa joukkueeseen. (pesäpalloilija1)*

Kirjoittajat kertovat teksteissään myös siitä, miten urheilu on antanut paljon sisältöä heidän elämäänsä: ystäviä, kokemuksia, itsetuntemusta ja -luottamusta. Kuvauksia voi pitää vilpittömästi koettuina hienoina hetkinä urheilun parissa, mutta ne voi tulkita myös opituiksi tarinoiksi, joissa kirjoittajat kertovat oman tarinansa sisällä yleistä tarinaa urheilun ja liikunnan myönteisestä merkityksestä kasvavalle lapselle ja nuorelle (Hämäläinen 2008, 133). Tähän viittaa se, että näistä urheilun hyödyistä kerrotaan luettelomaisesti. Narratiivitutkijana ajattelen, että itselle merkittävistä kokemuksista kerrotaan seikkaperäisesti ja ne erottuvat aineistosta ydinepisodeina ja tiheinä kuvauksina. Tällaisiakin teksteissä on, kuten seuraavasta lainauksesta huomaa. Lainauksessa ruumis on psykofyysinen kokonaisuus, jossa fyysisistä ruumiillisuutta ei alisteta järjen kontrolloumaksi ”urheilutyökaluksi” vaan mieli ja ruumis toimivat avoimessa vuorovaikutuksessa. *Jos hyvä olo seuraa liikuntasuoritusta, tulee hyvä olo jo liikuntasuorituksen aikanakin. Minusta tuntuu todella mukavalle juosta pitkin lenkkipolkuja tai pelata jalkapalloa. Tuntuu hyvälle, kun syke nousee, hiki virtaa ja elimistö pääsee purkamaan itseään ja ajatukset pääsevät tuulettumaan. Liikuntasuorituksen aikana esimerkiksi lenkillä voi rauhassa miettiä elämän eri asioita kaikessa rauhassa tai vastaavasti niin sanotusti jättää aivot niin sanotusti nariikkaan ja vain juosta ja kuunnella luontoa ja lenkkipolun narinaa samalla kun keho saa happea. (pesäpalloilija1)*

Jokaisella kirjoittajalla yläaste- ja lukioaikainen intensiivinen urheileminen on joutunut katkelle joko loukkaantumisen, urheilun lopettamisen, opiskelun tai armeijan myötä. Omaa liikuntahistoriaa pohditaan tekstien lopussa aikaisempia kokemuksia arvioiden ja uuteen suunnaten. Teksteistä huomaa sen, miten paljon vaikeampaa kirjoittajille on kertoa muusta kuin menestymisestä. Kirjoittajien näkökulmat heittelehtivät ja teksteihin kirjautuu lyhyitä toisistaan irrallisia kappaleita. Lukijalle syntyy mielikuva, että kuusi sivua menestystarinaa on ollut helppo työstää, mutta sen jälkeen on pitänyt pohtia sitä, mistä minä nyt kertoisin, että saan täyteen vaaditut kymmenen sivua. Osalle kirjoittajista pohdinta nostaa esiin aiempaa tekstiä syvällisempiä mietteitä liikunnan ja urheilun maailmaan ja omiin kokemuksiin liittyen. Kirjoittajat kertovat liikunnan herättämistä tunteista ja fyysisistä tuntemuksista kehossa (mm. lainaus edellä). Yksi kirjoittajista nostaa esiin yleisellä tasolla liikuntaan liittyviä kielteisiä ilmiöitä, kuten urheilun kaupallistumisen ja politisoitumisen sekä dopingin. Useimmat kirjoittajat asettavat omat kokemuksensa lasten ja nuorten kilpaurheilusta vastakkain muun liikunnan kanssa. Liikunta on kirjoittajille normaalia elämää, kun taas kilpaurheilu jo junioritasolla on muuta elämää dominoivaa. Kirjoittajat kuvaavat, että liikuntaan kuuluu oma-aloitteisuus ja vapaaehtoisuus kun taas kilpaurheilussa valmentaja on toiminnan ehtojen määrittäjä. Kilpaurheiluun kuuluu ahkeruus ja työn tekeminen, jonka vastakohtaksi asettuu syyllisyyden tunteita nostattava laiskuus. *Nykyään harrastan liikuntaa ilman tarkkoja suunnitelmia. ... Mutta, jos urheileminen ei joku viikko innosta, en tunne syyllisyyttä, vaikka jättäisin liikkumiset vieläkin vähemmälle. (uimari)* Luokanopettajakoulutuksensa aikana aineistoni kirjoittajat joutuvat pohtimaan kysymystä siitä, mitä ”kuuluu” koululiikuntaan.

POHDINTA

Olen tutkimuksessani aineistolähtöisesti teemoitellut kahdeksan ja analysoinut tarkemmin neljän kilpaurheilutaustaisen nuoren miehen liikuntaan liittyviä omaelämäkerrallisia tekstejä. Analyysissäni olen tarkastellut sitä, mistä asioista rakentuu kertojen liikunnallinen elämäkerta. Kysyin aineistolani, mitkä asiat opiskelijoiden liikuntaan ja liikuntakulttuuriin liittyvissä kokemuksissa ovat kertomisen arvoisia, kun kysyjänä on liikuntakasvatuksen yliopisto-opettaja ja kontekstina on luokanopettajaopintojen aloitus. Tulkinta- ja pohdintavaiheessa hyödynsin aiempaa aihealueen tutkimusta. Tutkimukseni tulos, mallikertomus vahvistaa aiemman tutkimuksen (Koski & Tähtinen 2005) tuloksen siitä, että urheiluseurassa paljon liikkuvat ja kilpailutoiminnassa menestyvät pojat arvostavat ja pitävät liikumisessaan tärkeänä kilpailua, tavoitteellisuutta ja menestymistä. Kilpaurheilijataustaiset miesopiskelijat keskittyvät teksteissään oman urheilu-uransa kuvaamiseen. Omaelämäkerrallisten tekstien juoni kulkee urheilun hierarkkisia portaita pitkin lapsuuden leikeistä kohti miesten urheilua (Tiihonen 2002, 148).

Tutkimukseni tulos ei ole mitenkään yllättävä, mutta se antaa tärkeän viestin liikuntaa opettavien opettajien kouluttajille. Tutkimukseni tulos velvoittaa opettajankouluttajia miettimään kriittisesti sitä, millainen opettajankoulutus ohjaa kilpaurheilukulttuuriin kasvaneet tulevat opettajat näkemään liikuntakulttuurin moninaisuus ja vastaamaan koulun liikunnanopetuksen haasteisiin. Kysymys on siitä, miten koulutetaan laaja-alaisia hyvinvoinnin ja ihmishuhdetaitojen asiantuntijoita (Laakso 2007), jotka asettavat toiminnan lähtökohdaksi oppilasjoukon monimuotoisuuden sekä pyrkimyksen tasa-arvoon, yhteistoimintaan ja oikeudenmukaisuuteen (Kujala 2011).

Seuraavaan taulukkoon olen vielä tiivistänyt sitä, millaisista asioista rakentuu tämän artikkelini aineiston kirjoittajien liikuntaelämäkerrat. Samassa taulukossa olen pohtinut opiskelijoiden liikuntakulttuuriseen ymmärrykseen liittyviä ”siirtymisiä”, uudenlaisten liikuntakulttuuristen ja -pedagogisten merkitysten avautumisia, joita odotan opettajankoulutuksen aikana tapahtuvan. Siirtymät näen potentiaalisina mahdollisuuksina, joiden kautta opiskelijat kehittyvät kohti opetusministeriön (Uusi suunta liikuntatutkimukseen 2009) asettamaa tavoitetta tasa-arvoa edistävästä ja eettisesti kestävästä liikunnanopettajuudesta.

TAULUKKO 2. Omaelämäkerrallisten tekstien tiivistetty sisältö ja kertomusten ”odotettu kehittyminen” opettajankoulutuksen aikana.

Elementti	Muutoshaaste
Minäkeskeisyys, oma toiminta toiminnan keskipisteenä	Oppilaslähtöisyys, opettajana kehittyminen
Kilpailu	Yhdessä, mutta yksilöllisesti tekeminen
Menestys	Yksilöllisen oppimisen ja kehittymisen arvostaminen
Totaalisuus ja totisuus	Ilo ja innostavuus
Ruumis koneena	Ruumis kokonaisvaltaisena kokemuksena
Urheilijan (miehen) ruumis	Lapsen ruumis
Rakkaus urheiluun	Liikunnallinen elämäntapa, innokkuus opettaa liikuntaa ja elää liikunnallisia hetkiä lasten kanssa
Liikuntaan liittyvä teoreettinen ja kokemuksellinen tieto	Halu oppia edelleen uutta ja kehittyä liikunnan opettajana

Vaikka liikuntakulttuuri ja ihmisten siihen liittämät merkitykset ovat muuttuneet viimeisten vuosikymmenien aikana (Zacheus 2009), näyttää siltä että kilpaurheilun sisältäen lasten ja nuorten urheilun läpisee muutoksia hitaasti. On aiheellista pohtia sitä, kuinka kilpaurheilun arvot ja käytännöt kulkeutuvat koululiikuntaan tai lasten ja nuorten harrasteliikuntaan. Opettajankoulutukselle tuo haasteen se, että liikuntaan erikoistuneilla luokanopettajaopiskelijoilla ja erityisesti miehillä opetus- ja kasvatustieteiden keskeisenä vaikuttajana ovat opiskeluaikaa edeltävät omat valmennus- ja urheilukokemukset ja nämä kokemukset ylittävät opiskeluun liittyvän koulutusvaikutuksen. Joukossa on opiskelijoita, jotka pitävät itseään jo koulutukseen tullessaan valmiina liikunnanopettajina ja opettajuutensa mallin he ammentavat omista urheiluharrastuksistaan. Kilpaurheilustaisten opettajien on vaikeaa omaksua esimerkiksi nykyisin suosittavia oppilaslähtöisiä opetusmenetelmiä. (Curtner-Smith, Hastie & Kinchin 2008; Garrett & Wrench 2008; Penttinen 2001, 107, 115–116.) Taitavan koululiikkujan kokemukset ja näkemykset hyvästä ja onnistuneesta liikuntatunnista ovat luonnollisesti hyvin erilaiset kuin heikosti liikunnassa pärjänneen luokkatoverin. Ongelmaksi nousee se, että juuri taitavasta tulee opettaja ja hänen on vaikea samaistua heikon koululiikkujan kokemuksiin. Näin koululiikunnan todellinen sisällöllinen ja menetelmällinen uudistuminen on hidasta ja vaikeaa. (Pesonen 2011.)

Opettajankoulutusta on syytetty siitä, että se keskittyy liikaa opettamisen teknisen puolen hallinnan harjoittamiseen, eikä riittävästi haasta opiskelijoita pohtimaan omia lähtökohtiaan ja opittuja toimintatapojaan (Curtner-Smith & Sofo 2004; Garret & Wrench 2008; Timken & van der Mars 2009). Suomessa aihetta ovat pitäneet esillä ainakin Tiina Kujala (2011) ja Jyri Pesonen (2011, 144–146), joka tutkimuksessaan pohtii, miten opettajankoulutuksessa omaksutut hyvät lajitaidot ja tiedot lopulta vastaavat oppilaiden ohjaamisen tarpeisiin. Liikunnanopettaja tarvitsee työssään inhimillisiä elämäntaitoja ja taitoa kohdata empaattisesti erilaisia oppijoita. Näitä taitoja voi herätellä esiin kriittisen pedagogiikan ydinkysymysten avulla ja niitä liikuntapedagogiikkaan soveltaen. On tärkeää kysyä sitä, mihin koululiikunnalla oikeastaan tähdätään ja erityisesti sitä, mitkä ovat kasvatuksen keinot. Liikuntakasvatuksellisten tavoitteiden ja menetelmien luonnollisuus ja oikeellisuus tulee jokaisen liikuntaa opettavan opettajan asettaa kriittisen tarkastelun kohteeksi.

Aineistoni antaa viitteitä siitä, että omien liikuntakulttuuriin liittyvien kokemusten läpikäynti riittävän syvällisesti ohjaa opiskelijaa näkemään liikuntakulttuuria aiempaa laaja-alaisemmin. Aineistoni kirjoittajien tekstit päättyvät herkullisesti kysymään, mitä nyt, kun minusta ei tullutkaan aivan huippu-urheilijaa. Mitä muuta liikunta voisi minulle ja kenties muille antaa? Vaikka kovin syvällistä pohdintaa teksteissä ei esiinny, menestystarinan rinnalla ja erityisesti sen kerrottuaan kirjoittajat erittelevät liikuntaan liittyviä tunteitaan, kehollisia tuntemuksiaan, kokemiaan sosiaalisia suhteita, epäonnistumisen pelkojaan ja loukkaantumisiaan. Tekstit sisältävät myös pohdintaa

kipa- ja huippu-urheilun oikeellisuudesta ja tarkoituksellisuudesta. Menestystarina kimpoaa esiin ensimmäisenä ja voi ollakin, että jollei muita tuntemuksia kaivella ja tavoitella ohjatusti esiin, menestystarina jyrää alleen hienojakoisemman aineksen. Tällöin voi jäädä opettajuuden kehittymisen kannalta merkittäviä omakohtaisia kokemuksia hyödyntämättä. Opettajankoulutuksen yhtenä tehtävänä voisikin pitää sitä, että opiskelijat oppivat kertomaan ja tulkitsemaan omaa liikuntahistoriaansa opiskeluidensa myötä entistä vivahteikkaammin, erilaiset tulkintavaihtoehdot tunnistaen ja niitä myös pedagogiseen ajatteluunsa linkittäen. Tämän uskon toteutuvan kokemuksellisten ja yhteisöllisten opiskelumenetelmien avulla, joissa opiskelijoilla on mahdollisuus jakaa kokemuksiaan ja puntaroida näkemyksiään. Erilaisten opiskelijoiden erilaiset liikuntaelämäkerrat rikastuttavat toisiaan. Näkökulmaani tukee liikuntapedagogiseen opettajankoulutukseen liittyvät tutkimukset, joissa opettajankoulutusta on kehitetty kriittisen pedagogiikan näkökulmasta (esim. Curtner-Smith & Sofo 2004; Garret & Wrench 2008; Timken & van der Mars 2009). Myös Pesonen (2011, 146) pitää yhteisöllistä oppimista opettajankoulutuksessa tärkeänä. Koulutuksen tulisi valmentaa osaamisen yhteiseen rakenteluun. Yhteisöllisyys on tärkeää myös siksi, että yhteisöllisyyden kokemuksen kautta tuleva opettaja oppii ymmärtämään ryhmän merkityksen koulussa ja oppilaiden oppimisessa.

Aineistostani on luettavissa, että opettajankoulutuksen konteksti ei välttämättä käännä opiskelijan katsetta opettamiseen tai edes koululiikuntaan. Tämä havainto mielestäni tarkoittaa sitä, että opettajankoulutuksessa tulee vahvasti opintojen alusta lähtien kannustaa ja ohjata opiskelijaa tutkimaan asioita tulevan työnsä, opettajan toiminnan näkökulmasta. Näin opinnot eivät jää vain suorittamiseksi (liikunnassa omakohtaiseksi liikkumiseksi), vaan opiskelija rakentaa tietoisesti omaa opettajuuttaan. Käytännössä tämä tarkoittaa nykyisiä usein lajilähtöisiä opintojaksoja laajempien opintokokonaisuuksien ja opintojaksojen välisten yhteyksien luomista, jotta opiskelijalla on aikaa ja mahdollisuus kertoa itsestään uudistuvaa tarinaa liikuntaa opettavana opettajana (Kari 2010).

Opettajankoulutuksella on merkitystä sille, miten opiskelija ymmärtää liikunnan ja urheilun maailmaa ja miten hän havaitsee ja tulkitsee liikuntaan liittyviä ilmiöitä. Opettajankoulutuksessa tulee painottaa kulttuurista näkökulmaa liikuntaan. Koulutuksen tehtävänä on monipuolisesti liikuntakulttuuria ymmärtävien asiantuntijoiden kouluttaminen sen lisäksi, että koulutus opettaa opiskelijalle liikuntataitojen ja liikunnan opettamisen didaktiset ja pedagogiset perusteet. Pedagogis-didaktisen opetusdiskurssin rinnalle täytyy luoda kriittiseen pedagogiikkaan nojaavaa keskustelemaa ja opiskelijoiden omat lähtökohdat huomioivaa opettajuuteen ohjausta (Curtner-Smith & Sofo 2004; Garrett 2006; Garrett & Wrench 2008; Silvennoinen & Laine 2007; Tinning 2002). Kosken (2009, 2) sanoin tarvitsemme tietoa siitä, ”miten kulttuuria syntyy, miten kulttuurisia merkityksiä luodaan, siirretään tai omaksutaan... Näihin asioihin liittyvä ymmärrys auttaisi meitä edistämään liikuntakulttuuria.”

LÄHTEET:

- Berg, P.** 2010. Ryhmärajoja ja hierarkioita. Etnografinen tutkimus peruskoulun yläasteen liikunnanopetuksesta. Helsingin yliopisto. Sosiaalipsykologian laitos. Väitöskirja.
- Curtner-Smith, M.D., Hastie, P.A. & Kinchin, G.D.** 2008. Influence of occupational socialization on beginning teachers' interpretation and delivery of sport education. *Sport, Education and Society*, 13 (1), 97–117.
- Curtner-Smith, M.D. & Sofo, S.** 2004. Influence of a Critically Oriented Methods Course and Early Field Experience on Preservice Teachers' Conceptions of Teaching. *Sport, Education and Society* 9 (1), 115–142.
- Garrett, R.** 2006. Critical storytelling as a teaching strategy in physical education teacher education. *European Physical Education Review* 12 (3), 339–360.
- Garrett, R. & Wrench, A.** 2008. Connections, pedagogy and alternative possibili-

- ties in primary physical education. *Sport, Education and Society* 13 (1), 39–60.
- Eskola, J. & Suoranta, J.** 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino. ja kiinnostuksen yhteydet vapaa-ajan liikunnan harrastamiseen. *Liikunta & Tiede* 45 (6), 31–37.
- Heikkinen, H. L.T. & Syrjälä, L.** 2006. Tutkimuksen arviointi. Teoksessa H.L.T. Heikkinen, E. Rovio & L. Syrjälä (toim.) Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. Helsinki: Kansanvalistusseura, 144–162.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P.** 2004. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hyvärinen, M.** 2004. Eletty ja kerrottu kertomus. *Sosiologia* 41 (4), 297–309.
- Hämäläinen, K.** 2008. Urheilija ja valmentaja urheilun maailmassa. Eetokset, ihanteet ja kasvatustieteiden tarinoissa. Jyväskylän yliopisto. *Studies in Sport, Physical Education and Health* 127. Väitöskirja.

- Kagan, D.** 1992. Professional growth among preservice and beginning teachers. *Review of Educational Research* 62 (2), 129–169.
- Kari, J.** 2003. Kaksi latua – Lydia Widemanin ja Siiri Rantasen omaelämäkerrallisia kertomuksia 1950-luvun naisurheilusta. Jyväskylän yliopisto. Liikuntakasvatuksen laitos. Lisensiaatintutkimus.
- Kari, J.** 2010. Koululiikuntafoorumi: Liikuntakasvatus on luokanopettajakoulutuksen tärkeä painopiste. <http://www.slu.fi/lum/numero-13-2010/tutkittua/koululiikuntafoorumi-liikuntakasv/>. (Luettu 7.4. 2011).
- Koski, P. & Tähtinen, J.** 2005. Liikunnan merkitykset nuoruudessa. *Nuorisotutkimus* 23 (1), 3–21.
- Koski, P.** 2009. Liikunnan merkityksellistämiseen? *Liikunta & Tiede* 46 (2–3), 2.
- Kujala, T.** 2011. Enemmän samaa ei yksin riitä. *Liikunta & Tiede* 48 (4), 52–55.
- Laakso, L.** 2007. Liikuntakasvatuksen ja liikuntapedagogiikan perusteet. Teoksessa P. Heikinaro-Johansson & T. Huovinen (toim.) *Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan*. Helsinki: WSOY, 15–30.
- Lawson, H.A.** 1983. Toward a model of teacher socialization in physical education: the subjective warrant, recruitment, and teacher education (part 1). *Journal of Teaching in Physical Education* 2 (1), 3–16.
- Morgan, P. & Hansen, V.** 2008. The relationship between PE biographies and PE teaching practices of classroom teachers. *Sport, Education and Society* 13 (4), 373–391.
- Ojanen, S.** 2003. Ohjauksesta oivaltamiseen – ohjausteorian kehittäjä. Teoksessa R. Silkelä (toim.) *Tutkimuksia opetusharjoittelun ohjauksesta*. Suomen harjoittelukoulujen vuosikirja No 1. Joensuu: Joensuun yliopistopaino, 11–22.
- Uusi suunta liikuntatutkimukseen** 2009. Opetusministeriön strategia liikuntatutkimuksen suuntaamiseksi ja hyödyntämiseksi. Opetusministeriön julkaisu 2009:18.
- Palomäki, S.** 2009. Opettajaksi opiskelevien pedagoginen ajattelu ja ammatillinen kehittyminen liikunnanopettajakoulutuksessa. Jyväskylän yliopisto. *Studies in Sport, Physical Education and Health* 142. Väitöskirja.
- Penttinen, S.** 2001. Opettajankoulutuksen merkitys liikuntaa opettavaksi opettajaksi kehittämisessä. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Tutkimuksia 72.
- Penttinen, S.** 2003. Lähtökohdat liikuntaa opettavaksi luokanopettajaksi. Nuoruuden kasvuympäristöt ja opettajan koulutus opettajuuden kehitystekijöinä. Jyväskylän yliopisto. *Studies in Education, Psychology and Social Research* 219. Väitöskirja.
- Pesonen, J.** 2011. Opettajat oppijoina. Toimintatutkimus liikunnanopettajien pätevöittämissä koulutuksen käynnistämistä ja kehittämistä. Jyväskylän yliopisto. *Studies in Sport, Physical Education and Health* 165. Väitöskirja.
- Siedentop, D.** 1991. *Developing teaching skills in physical education*. Mountain View, CA: Mayfield Publishing Company.
- Silvennoinen, M.** 2001. Ruumiillisuus liikunnanopettajaopiskelijoiden kerronnassa. Teoksessa A. Puuronen & R. Välimaa (toim.) *Nuori ruumis*. Tampere: Tammer-paino, 45–59.
- Silvennoinen, M. & Laine, T.** 2007. Johdantoa kirjoituksiin. Teoksessa M. Silvennoinen & T. Laine (toim.) *Kuka minä sitten olen? Opiskelijoiden kirjoituksia ruumiillisuudesta ja identiteetistä*. Liikuntatieteellisen seuran julkaisu nro 162. Tampere: Tammer-paino, 9–12.
- Syrjälä, L.** 2001. Elämäkerta ja tarinat tutkimuksessa. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: Vinkkejä aloittelevalle tutkijalle*. Jyväskylä: PS-Kustannus, 203–214.
- Tiihonen, A.** 2002. Ruumiista miestä, tarinasta tulkintaa: Oikeita miehiä – ja urheilijoita. Jyväskylän yliopisto. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 134. Väitöskirja.
- Timken, G.L. & van der Mars, H.** 2009. The effect of case methods on preservice physical education teachers' value orientations. *Physical Education and Sport Pedagogy* 14 (2), 167–187.
- Tinning, R.** 2002. Toward a "Modest Pedagogy": Reflections on the problematics of critical pedagogy. *QUEST* 54 (3), 224–240.
- Tomperi, T., Vuorikoski, M. & Kiilakoski, T.** 2005. Kenen kasvatus? Teoksessa T. Kiilakoski, T. Tomperi & M. Vuorikoski (toim.) *Kenen kasvatus? Kriittinen pedagogiikka ja toisinkasvatuksen mahdollisuus*. Tampere: Vastapaino, 7–28.
- Valtonen, J.** 2009. Liikunnan didaktiikan monialaisten opintojen opintopisteiden ja kontaktiopetuksen määrät eri opettajankoulutusyksiköissä lv. 2009–2010. http://www.enorssi.fi/virmo/virmo-1/liikunta/arkisto/Opsien_laajuus_tt-aineet.pdf Luettu 28.9.2011
- Veijola, S.** 1998. Liikkuvat subjektit, paikallinen tieto. Tutkimuksia urheilusta, turismista ja sosiologiasta. Helsingin yliopisto. Helsingin yliopiston sosiologian laitoksen tutkimuksia 232.
- Väisänen, P. & Silkelä, R.** 2003. Luokanopettajaksi opiskelevien ammatillinen kasvu ja kehittyminen pitkäkestoisessa ohjauksessa – tutkimushankkeen teoreettisen mallin ja menetelmien kehittäjä. Teoksessa R. Silkelä (toim.) *Tutkimuksia opetusharjoittelun ohjauksesta*. Suomen harjoittelukoulujen vuosikirja No 1. Joensuu: Joensuun yliopistopaino, 27–42.
- Zacheus T.** 2009. Liikunnan merkitykset vuosina 1923 – 1988 syntyneiden suomalaisten nuoruudessa. *Liikunta & Tiede* 46 (6), 34–40.

Kiitokset: Artikkelin on osa LitL Jaana Karin väitöskirjaksi tarkoitettua tutkimusta, jonka tarkoituksena on tutkia luokanopettajaopiskelijoiden liikunnanopettajuuden kehittymistä opintojen aikana. Tutkimusta rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriö ja se on saanut tukea myös Suomen kulttuurirahaston Kai-nuun rahastolta. Kiitokset myös tutkimusaineistoa tuottaneille opiskelijoille ja tutkimuksen ohjaajille professori Pilvikki Heikinaro-Johanssonille ja professori (emeritus) Martti Silvennoiselle.